

läsa dem, äfven om någon här vore kompetent dertill. Klockaren tror, att det finns flera lemmingar bredvid grafven. Måne det ej vore skäl att undersöka det?» På Riksantikvariens uppdrag verkställde antikvarien d:r O. Janse en undersökning, varvid ytterligare fragment av två sönderslagna runstenar kommo i dagen. Brate skriver 1915, likalydande för U 544, U 545 och U 546: »Runstenen hittades i stycken vid öppnandet av en grav väster om kyrkan år 1900, styckena hoplades av antikvarien O. Janse och sammanfogades med cement i en låda, som nu är uppställd mot väggen i tornkammaren.» Stenen befinner sig fortfarande på samma plats.

Sandsten. Höjd 0,97 m., bredd 0,53 m. Stenen är fullständigt bevarad, ehuru sönderslagen och hopfogad med cement i en träram. Ristad med små, mycket fina ristningslinjer. Överallt tydlig och väl bevarad.

Inskrift:

hultur . baþ . ybir rista runa þisa

5 10 15 20 25

Holmdorr(?) bað Öpir rista runar þessar.

»Holmdor bad Öpir rista dessa runor.»

Till läsningen: Intet sk vid inskriftens början och slut, ej heller efter 13 **n**, 18 **a** och 22 **a**. Alla runorna i namnet 1—6 **hultur** äro djupa och tydliga och absolut säkra. Bst i 7 **b** går på mitten ej in till hst. Hst:s övre del i 8 **a** är borta i en spricka. 10 **y** är tydligt och säkert stunget. 11 **b** är mycket olika 7 **b**; bst går på mitten, men ej upptill och nedtill in till hst. Av bst i 14 **r** finns endast mellersta delen bevarad. Hst i 21 **n** och 23 **p** är borta i en spricka.

Ett personnamn **hultur** är f. ö. okänt. Troligen är det ett mansnamn på -dorr (jfr isl. *Hall-dórr*, *Kelldórr*), varom se J. Sahlgren, *Eddica et scaldica* 2 (1927), s. 232 f. Förleden torde vara det i personnamn, särskilt svenska, vanliga *Holm*-.

hultur är subjekt till predikatet **baþ**, som efterföljes av en ack. med inf. **ybir rista runa þisa**. **ybir** är sålunda här ack., i stället för väntat **ybi**. I fsv. har hos de maskulina ia-stammarna nominativens -ir ofta utsträckts till hela böjningen: gen. *Swærkirs*, dat. *Byrgheri*, ack. *Vænir* o. dyl.; se A. Noreen, *Altschwedische Grammatik* § 395. Ack. **ybir** kan sålunda vara ett tidigt exempel på denna företeelse. Jfr ack. **þorir** Vg 15 (L 1329); detta fall är dock icke fullt jämförbart, alldenstund namnet *þorir* måhända ursprungligen icke är en ia-stam utan en sammansättning. Emellertid är också att märka, att ristaren Öpir har varit mycket van att rista sitt namn i nominativ och därför kan ha frestats till att göra så även här. En bidragande orsak kan ha varit, att följande ord började med *r*, vilket har försvårat ljudanalysen.

U 544 har till det yttre fullständigt karaktären av en vanlig runsten. Den är ristad av Öpir i hans välkända stil, men med starkt degenererade former. Inskriftens formulering är högst märklig. Den anger icke, till vems minne stenen har blivit ristad. En fullständig motsvarighet finnes i en annan uppländsk runsten, L 145 Sundbro, Bälunge sn, också den ristad av Öpir. Sannolikt är meningen, att Holmdor har velat göra en minnesvård över sig själv och att han har lämnat uppdraget åt Öpir.

545. Husby-Lyhundra kyrka.

Pl. 121.

Litteratur: Brev från kyrkoherden J. G. Hultgren till Riksantikvarien 10/9 1900 (ATA); E. Brate. Anteckningar 1915 (ATA).

Äldre avbildning: Brate foto 1915 (ATA).

Om fyndet av runstenen se ovan U 544. Den förvaras nu i tornkammaren tillsammans med U 544 och U 546.

Sandsten. Höjd 1,42 m., bredd 0,60 m. Stenen är sönderslagen och hopfogad med cement inom en träram. Större delen av stenen är bevarad, men upptill saknas några delar med inskrift på. Ristningen är tämligen djupt huggen och tydlig.

Inskrift:

· **kuñilr** · **lit** · **rita** · **staina** · **ef** . . . **r** - - **una** · **s** - **n** · **ok** · **sirip** **fa** - **ur** · **sin**
 5 10 15 20 25 30 35 40 45

Gunnhild[d]r let retta stæina æf[tik] . . . [b]on[d]a sinn, ok Sigreð, faður sinn.

»Gunnhild lät resa stenarna efter . . . sin man, och Sigred, sin fader.»

Till läsningen: 1 **k** är icke stunget. Bst i 3 **n** står i en spricka; dock spåras den i sprickans kanter. Övriga runor i namnet äro klara. Övre delen av 8 **i** är skadad. Av bst i 10 **r** finnes endast mellersta delen i behåll; som hst tjänstgör en ornamentlinje. 11 **i** är icke stunget. 14 **s**, 16 **a** och 17 **i** äro skadade; av 18 **n** är v. bst. borta. 19 **a** är tydligt. 20 **e** är tydligt stunget, med en rund, djup prick. Bst i 21 **f** äro något grunda, men dock säkert huggna. Fr. o. m. 20 **e** ändrar inskriften riktning: runorna 20—27 stå på den inre slinglinjen och gå från h. till v. Runorna bli sålunda »vänderrunor». Efter 21 **f** är ett stycke borta av runslingan, med ett flertal runor. 22 **r** är tydligt. Av r. 23 är endast övre delen av hst säker. Men på v. sidan finnes en fördjupning, som möjligen är huggen och har varit bst i ett **n**. Av r. 24 är hst:s övre och nedersta delar bevarade; på v. sidan finnas osäkra rester av en bågböjd bst, **p** eller **b**? 25 **u** är nästan fullständigt bevarat. Följande två runor 26—27 **na** äro fullt tydliga. Därefter korsas runslingan av rundjurets fot. På dennas närmaste konturlinje står en **n**-bst, som möjligen skall läsas efter 25—27 **una**. Nu ändrar inskriften åter riktning, går fr. o. m. 28—30 **s** - **n** från v. till h. och blir rättvänd. R. 29 har sannolikt varit **i**, som har stått i en spricka; nu helt förstört. Alla runorna i namnet 33—37 **sirip** äro fullt säkra. Av 38 **f** finns bst:s övre del i behåll. 39 **a** är bevarat. Hst i r. 40 är tydlig. T. h. om den finnes ett hugget streck, som emellertid icke går in till hst. 41 **u** är delat av en spricka, men så gott som helt bevarat. 42 **r** är tydligt. De sista runorna 43—45 **sin** stå mitt på stenen, mellan runslingans båda öglor, i riktning nedifrån uppåt. Övre delen av 43 **s** är förstörd, likaså nedre delen av 45 **n**.

Brate: 1 **k** saknas; likaså 10 **r**. 14—19 **sta** . . . **a**; Brate förmodar, att här har stått **stain pina**. 20—21 **er**. 22—24 **r** - - saknas. 25—27 **pan** (eller: **una**). 37 **r**. 38 **f** saknas. 39—42 **air** - **kr**; Brate har uppfattat ornamentslinjen framför 42 **r** som bst i **k**, vars hst då är själva slinglinjen framför 28 **s**. 43—45 **sin** saknas.

Ristaren har använt ett välkänt mönster, särskilt ofta brukat av Öpir (t. ex. U 142, 210, 279, 287), med rundjurets kropp lagd i tre öglor. De båda nedre öglorna, vid halsen och stjärten, äro mindre än den övre, som sväller ut till ristningens hela bredd. Det är dock knappast troligt, att Öpir själv har utfört U 545.

Ristaren har ett par gånger hoppat över en runa: efter 5 **i** saknas **t**, efter 26 **n** saknas **t**.

Om namnet *Gunnhildr* se U 288. Ett mansnamn (ack.) **sirip** kan knappast vara annat än ett onöjaktigt återgivande av *Sigrøðr* eller, med delabialisering i den senare, mindre tryckstarka leden, *Sigreðr*.

546. Husby-Lyhundra kyrka.

Pl. 121.

Litteratur: Brev från kyrkoherden J. G. Hultgren till Riksantikvarien 10/9 1900 (ATA); E. Brate, Anteckningar 1915 (ATA).

Äldre avbildning: Brate foto 1915 (ATA).